

DESCOPERĂ-ȚI EUL, DESCOPERIND „O MIE ȘI UNA” DE ÎNTRUCHIPĂRI ALE NATURII

Cristina PISTOL,
Facultatea de Litere

CZU: 821.09:[502.3:159.923.2]

lady.pistol2020@gmail.com

V-ați gândit vreodată la cum ne vorbește natura? La modalitățile ei de exprimare? La cât de multe semne ne poate trimite, direct și indirect? Sau, la cât de aproape, dar, totodată, la cât de departe suntem noi de ea? ”Natura”: pare atât de simplu, dar mereu tindem să o complicăm.

Prin această cercetare am urmărit să identific greșeli pe care le săvârșește omul în relația sa cu Natura, să demonstrez, inclusiv prin argumente din opere artistice, că, prin infinitele ei întruchipări, ea ne educă și ne învață să fim oameni. Consider că, de capacitatea de integrare în mediul naturii depinde nu doar calitatea vieții omului în prezent, ci și cea a generațiilor viitoare. Atunci când ne aflăm în fața pericolului unui dezastru ecologic, respectul față de tot ce este viu și protejarea casei noastre comune capătă o importanță majoră.

Operele literare din preromantism și romantism transmit un puternic mesaj educativ despre cine suntem noi, oamenii, și cum ne raportăm la Natură.

Întruchiparea 1: oglindă. Schimbând marele oraș pe mediul naturii și venind să trăiască printre țigani, în stepa basarabeană, Aleco din „*Țigani*” de A.S. Pușkin și-a dat seama că idealul spre care tindea nu-i este propriu, că: nu contează cât de departe încerci să fugi de cine ești cu adevărat, deoarece, atunci când vei ajunge la un punct, vei fi doar tu și cu tine, măștile nu vor mai avea nicio valoare. Fizic, abandonând ”civilizația”, el a păstrat-o prin atitudini și comportament, nereușind să treacă testul de integritate. Eroul nostru s-a privit în oglindă, privind prin ochii naturii!

Întruchiparea 2: prietenă. Natura este cea care îți înțelege fricile, durerile, nevoile, cea care, deși nu vorbește cu limbajul omenesc, o face prin limbajul ei, cel al fenomenelor și cel al elementelor. Aici îl avem drept exemplu pe Anselmus din „*Urciorul de aur*” de E.T.A. Hoffmann: „*Anselmus se strecură încetișor deoparte și se îndreptă spre malul Elbei*”

[...] cu priviri posomorite sufla nori de fum în aer. Își dădu în sfârșit drumul necazului”. [1, p. 6-7]

Întruchiparea 3: învățător. Vom preciza două modalități prin care natura ne oferă lecții:

Învățător de tip 1 – direct, prin fenomenele ei, precum în „*Balada bătrânului marinar*” de S.T. Coleridge.

Învățător de tip 2 – indirect, prin intermediari, precum ”omul artificial” al lui Victor din „*Frankeishtein*” de M. Shelly.

Atunci când aduci haosul în ordinea firească a legilor naturii, finalul nu e niciodată fericit. Protagonistii, încercând să ia locul lui Dumnezeu, au rămas și nenorociți, și singuri. Doar El are voie să ia viață (lucru pe care l-a făcut marinarul) și să dea viață (lucru pe care l-a făcut Victor). Este necesar să chibzuiești înainte de-a acționa, deoarece, ceea ce faci, nu se răsfrânge doar asupra ta! După ce au văzut că natura a început să se răzbune, marinarii, și nu doar cel care a ucis Albatrosul, au spus că toți au săvârșit acest omor. Din cauza marinarului, au murit toți ceilalți, iar din cauza lui Victor, au murit oamenii lui dragi.

Una din cele mai importante lecții pe care i le oferă natura personajului din „*Balada bătrânului marinar*” este următoarea: pocăința începe drumul spre iertare, dar ea nu șterge, precum un burete, păcatul. Este nevoie să plătești pentru ce-ai săvârșit. Una e să fii iertat, alta e să duci în spate consecințele faptelor tale. Suferința este calea spre mântuire.

Iar din Întruchiparea învățătorului din „*Frankeishtein*” deducem celebra frază dintr-o altă operă literară, ”*Micul prinț*” de A. Exupéry: „*Câci tu devii pentru vecie răspunzător de soarta celor pe care îi înlănțuiești*” [2, p.49]. Trebuie să fii atent la nevoile, sentimentele, dorințele persoanei, careia i-ai dat viață; s-o pregătești de încercările ei, oferindu-i afecțiune și iubire.

Întruchiparea 4: matricea omului. De unde am pornit? Și cine e cu noi, atunci când nu mai e, propriu-zis, nimeni? Natura! Din ea pornim, la ea revenim. Natura, în comparație cu omul, care e doar una din multele ei părți componente, este veșnică. Cine își mai aduce aminte de noi după mulți ani din ziua când trupul ne este în pământ? Natura!

„*Dar nimeni azi...nu îngenunchează*”, spune M. Lermontov în poemul ”*Demonul*” despre ultimul adăpost al Tamarei. În același timp, însă: „*Auzind...De locul minunat și Sfânt,/ Vin norii.../ Să se închine la mormânt.*” [3, p. 105].

Metoda prin care am putea să-i răspundem naturii pentru implicarea sa este imperativul categoric al lui Immanuel Kant. Acesta spune: *“Acționează astfel încât maxima voinței tale să poată fi considerată întotdeauna și ca principiu al unei legislații universale”*. Este aceeași pildă religioasă care ne îndeamnă să-i tratăm pe alții (în cazul nostru, natura), așa cum am dori să fim tratați noi. În aceeași ordine de idei, putem menționa dictonul latin: *„Uti, non abuti!”* (Uzează, nu abuza!).

În concluzie, aș vrea să subliniez următoarele: omul și natura formează un tot întreg, sunt opera aceluiași autor, de aici și faptul că nu trebuie să ne considerăm superiori ei, deoarece această luptă este din start sortită înfrângerii. Să ținem minte că natura e mereu și pretutindeni, fiind atenți la semnele ei și descifrându-le, atingem împlinirea, avem șansa la un viitor mai bun. *Îndemnul meu este să fim romantici în sensul de-a acționa fără a lua în calcul ceea ce nu fac alții; dar nu în cel de-a evada din realitate, neglijând mediul!*

Referințe:

1. Hoffmann, E.T.A. *„Urciorul de aur”*. București: Editura Ion Creangă, 1992. 110 p.
2. Exupéry, A. *Micul prinț*. Chișinău: Editura Iulian, 2006. 64 p.
3. Lermontov, M. *„Demonul”* București: Cartea Românească Educațional, 2019. 108 p.

*Recomandat
Emilia TARABURCA, dr., conf. univ.*